

KONKURENCES PADOME

Blaumaņa ielā 5a, Rīgā, LV-1011 ♦ tālr. 67282865 ♦ fakss 67242141 ♦ e-pasts: council@kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 119

(Prot. Nr.53, 2.§)

2008. gada 22.novembrī

Par tirgus dalībnieku apvienošanos

Lieta Nr.3062/08/10/13

Par va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” un a/s „Parex banka” apvienošanos

Konkurences padome 2008.gada 13.novembrī saņēma va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” un a/s „Parex banka” ziņojumu par apvienošanos (turpmāk tekstā – Ziņojums), va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” iegūstot izšķirošu ietekmi a/s „Parex banka”.

Iepazīstoties ar Ziņojumu un tam pievienotajiem dokumentiem, Konkurences padome konstatēja, ka ir izpildītas Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumu Nr.800 „Kārtība, kādā iesniedz un izskata pilno un saīsināto ziņojumu par tirgus dalībnieku apvienošanos” prasības (turpmāk tekstā – Noteikumi) un atbilstoši Konkurences likuma 16.panta pirmajai daļai pilna Ziņojuma iesniegšanas datums ir 2008.gada 13.novembris.

„Latvijas Hipotēku un zemes banka” ir valsts akciju sabiedrība, kura reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr.40003132437, tās juridiskā adrese – Doma laukums 4, Rīga.

„Parex banka” ir akciju sabiedrība, kura reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr.40003074590, tās juridiskā adrese – Smilšu iela 3, Rīga.

Izvērtējot Ziņojumā sniegto un papildus iegūto informāciju, Konkurences padome

konstatēja:

1. Apvienošanās dalībnieki

Va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” dalībnieks ir Latvijas valsts; bankas galvenais darbības mērķis ir atbalstīt Latvijas ekonomisko attīstību atbilstoši tās komercdarbības veidiem.

Va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” ir tieša izšķiroša ietekme SIA „Hipolīzings” (pamatdarbība – finanšu līdzekļu izsniegšana (līzings, noma, aizdevumi) un faktoring) (100%), SIA „Hipotēku bankas nekustamā īpašuma aģentūra” (pamatdarbība – nekustamo īpašumu apsaimniekošana un tirdzniecība ar tiem, starpniecības pakalpojumi) (100%), SIA „Riska investīciju sabiedrība” (pamatdarbība – finanšu starpniecība, konsultēšana

komercdarbībā un vadības zinībās) (100%), SIA „Riska investīciju sabiedrība” (pamatdarbība – riska ieguldījumi uzņēmumu kapitālos) (100%).

Va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” ir netieša izšķiroša ietekme SIA „Rapsis” (100% kapitāldaļu pieder SIA „Hipotēku bankas nekustamā īpašuma aģentūra”), SIA „Vārmes rapsis” (58% kapitāldaļu pieder SIA „Rapsis”), SIA „Tilžas rapsis” (86,01% kapitāldaļu pieder SIA „Rapsis”), SIA „Rīgas centra Namu pārvalde” (pamatdarbība – nekustamo īpašumu apsaimniekošana) (100% kapitāldaļu pieder SIA „Riska investīciju sabiedrība”), SIA „OU Mežs” (75% kapitāldaļu pieder SIA „Riska investīciju sabiedrība”), SIA „CORD” (pamatdarbība - kokapstrāde un koksnes tirdzniecība) (100% kapitāldaļu pieder SIA „Riska investīciju sabiedrība”), a/s „Ieguldījumu pārvaldes sabiedrība „Hipo Fondi”” (pamatdarbība - brokeru operācijas ar vērtspapīriem, fondu pārvaldīšana, t.sk., ieguldījumu pārvaldes pakalpojumu sniegšana un valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldīšana) (83% kapitāldaļu pieder SIA „Riska investīciju sabiedrība”).

Konkurences likuma 1.panta 9.punkta izpratnē visas augstāk uzskaitītas komercsabiedrības uzskatāmas par vienu tirgus dalībnieku.

Atbilstoši statūtiem va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” darbības veidi ir šādi: finanšu starpniecība, izņemot apdrošināšanu un pensiju finansēšanu (NACE 65), t.sk., cita monetārā starpniecība (65.12), cita finanšu starpniecība (65.2.) – finanšu noma (65.21.), citi kredītēšanas pakalpojumi (65.22.), citur nekvalificēta finanšu starpniecība (65.23.); finanšu starpniecību papildinoša darbība (67.), t.sk., finanšu starpniecību papildinoša darbība, izņemot apdrošināšanu un pensiju finansēšanu (67.1.) – finanšu tirgus vadīšana (67.11.), brokeru operācijas ar vērtspapīriem un fondu pārvaldīšana (67.12.), citur nekvalificēta finanšu starpniecību papildinoša darbība (67.13.); operācijas ar nekustāmo īpašumu (70), t.sk., operācijas ar savu nekustamo īpašumu (70.1.) – nekustamā īpašuma mērķprojekti (70.11.), sava nekustamā īpašuma pirkšana un pārdošana (70.12.); sava nekustamā īpašuma izīrēšana un iznomāšana (70.2.); darbības ar nekustamo īpašumu uz līguma pamata vai par atlīdzību (70.3.) – starpniecība darbībā ar nekustamo īpašumu (70.31.), nekustamā īpašuma pārvaldīšana (70.32.); citi pakalpojumi (74.), t.sk., juridiskie, grāmatvedības, auditorpakalpojumi un konsultācijas; tirgus un sabiedriskās domas izpēte; konsultēšana komercdarbībā (74.1.) – juridiskie pakalpojumi (74.11.), uzskaites, grāmatvedības, audita un revīzijas pakalpojumi, konsultēšanas nodokļu jautājumos (74.12.), tirgus un sabiedriskas domas izpēte (74.13.), konsultēšana komercdarbībā un vadības zinībās (74.14.), holdingkompāniju darbība (74.15.). Va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” ir tiesīga veikt arī citus komercdarbības veidus Kredītiestāžu likumā noteiktajā kārtībā, t.sk. skaidras naudas inkasāciju. Tāpat va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” plāno uzsākt apdrošināšanas starpniecības pakalpojumus un pēc Finanšu un kapitāla tirgus komisijas atļaujas saņemšanas kļūt par apdrošināšanas aģentu.

A/s „Parex banka” dalībnieki ir Viktors Krasovickis (*) un Valērijs Kargins (*).

A/s „Parex banka” ir tieša izšķiroša ietekme¹ SIA „Parex Express Kredīts” (pamatdarbība – kredītēšanas pakalpojumi) (100%), a/s „Parex Asset Management” (pamatdarbība – fondu pārvaldīšana, brokeru operācijas ar vērtspapīriem) (100%), a/s „Parex atklātais pensiju fonds” (pamatdarbība – pensiju uzkrāšana, pensiju finansēšana) (99,56%), SIA „Parex līzings un faktoring” (pamatdarbība – finanšu noma) (100%), a/s „Parex dzīvība” (pamatdarbība – dzīvības apdrošināšana) (100%), SIA „Rīgas Pirmā garāža” (pamatdarbība – sauszemes transporta palīgdarbības, operācijas ar nekustamo īpašumu) (100%), SIA „Parex Private Banking” (pamatdarbība – konsultācijas investīciju pārvaldīšanā) (100%).

A/s „Parex banka” ir netieša izšķiroša ietekme SIA „E&P Baltic Properties” (pamatdarbība – starpniecība darbībā ar nekustamo īpašumu) (50% kapitāldaļu pieder a/s „Parex Asset Management”), SIA „RPG Interjers” (pamatdarbība – datoru un biroja tehnikas

¹ Tiek norādīti tirgus dalībnieki, kas veic savu darbību Latvijas Republikas teritorijā.

iznomāšana, iekārtu ekspluatācijas līzings) (100% kapitāldaļu pieder SIA „Rīgas Pirmā garāža”.

Konkurences likuma 1.panta 9.punkta izpratnē visas augstāk uzskaitītas komercsabiedrības uzskatāmas par vienu tirgus dalībnieku.

Atbilstoši statūtiem a/s „Parex banka” ir šādi darbības veidi: cita monetārā starpniecība (65.12.), finanšu noma (65.21.), citi kreditēšanas pakalpojumi (65.22.), citur neklasificēta finanšu starpniecība (65.23.), brokeru operācijas ar vērtspapīriem un fondu pārvaldīšana (67.12.), citur neklasificēta finanšu starpniecību papildinoša darbība (67.13.), sava nekustamā īpašuma pirkšana un pārdošana (70.12.), sava nekustamā īpašuma izīrēšana un iznomāšana (70.20.), nekustamā īpašuma pārvaldīšana (70.32.). Pēc apvienošanās a/s „Parex banka” nav plānojusi mainīt darbības veidus.

2. Apvienošanās veids

Saskaņā ar 2008.gada 10.novembrī noslēgto Ieguldījuma līgumu starp va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka”, Latvijas Republiku, a/s „Parex banka”, Valēriju Karginu un Viktoru Krasovicki (turpmāk tekstā – Ieguldījuma līgums) apvienošanās paredzēta va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” iegādājoties 51% a/s „Parex Banka”. Līguma spēkā stāšanās termiņš ir atkarīgs no pozitīva Konkurences padomes lēmuma saņemšanas.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 2008.gada 8.novembra sēdes protokola Nr.79 lēmumu 27.§ „Par a/s „Parex banka””, lai nodrošinātu valsts finanšu sistēmas stabilitāti, va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” ir jāpārņem a/s „Parex banka” kontrole, iegādājoties 51% a/s „Parex banka” akcijas.

Pēc tirgus dalībnieku apvienošanās va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” un a/s „Parex banka” pastāvēs kā atsevišķas komercsabiedrības, netiek plānota darbību saskaņošana starp tiem, kā arī struktūras maiņa. A/s „Parex banka” akciju ieguve tiek veikta, lai tās pārdotu, meklējot investoru saskaņā ar Ieguldījuma līguma noteikumiem, vai, iestājoties Ieguldījuma līgumā norādītiem kritērijiem, akcijas tiks pārdotas atpakaļ to pašreizējiem īpašniekiem Valērijam Karginam un Viktoram Krasovickim.

Konkurences likuma 15.panta pirmās daļas 3.punktā noteikts, ka tirgus dalībnieku apvienošanās ir: „(...) tāds stāvoklis, kad (...) viens vai vairāki tirgus dalībnieki iegūst (...) tiešu vai netiešu izšķirošu ietekmi pār citu tirgus dalībnieku (...)”.

Ņemot vērā minēto, saskaņā ar Konkurences likuma 15.panta pirmās daļas 3.punktu, darījums starp va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” un a/s „Parex banka” ir uzskatāms par tirgus dalībnieku apvienošanos.

3. Ziņojuma iesniegšanas pienākums

Konkurences likuma 15.panta otrajā daļā noteikts, ka „Tirgus dalībnieki, kuri nolēmuši apvienoties kādā no šā panta pirmajā daļā paredzētajiem veidiem, pirms apvienošanās iesniedz Konkurences padomei par to ziņojumu, ja apvienošanās dalībnieku kopējais apgrozījums iepriekšējā finanšu gadā ir bijis ne mazāks kā 25 miljoni latu”.

Saskaņā ar Ziņojumā sniegto informāciju apvienošanās dalībnieku kopējais apgrozījums Latvijā, kas aprēķināts, ņemot vērā Noteikumu III sadaļu "Apgrozījuma aprēķināšana", 2007.gadā bija lielāks par 25 miljoniem latu.

Līdz ar to plānotās apvienošanās dalībniekiem bija jāiesniedz ziņojums Konkurences padomei.

4. Konkrētie tirgi

Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 4.punktu, konkrētais tirgus ir konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu. Konkurences likuma 1.panta 5.punktā noteikts, ka konkrētās preces tirgus ir noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā

pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības. Konkurences likuma 1.panta 3.punktā noteikts, ka konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir ģeogrāfiska teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām.

Konkurences padomes praksē nav definēts konkrētais tirgus banku sektorā. Savukārt saskaņā ar Eiropas Komisijas praksi banku pakalpojumus no pieprasījuma puses var sadalīt trīs lielos sektoros: 1) pakalpojumi privātpersonām (*retail banking*) – pakalpojumi, kas sniegti privātpersonām/ mājsaimniecībām/ maziem uzņēmumiem un sastāv no noguldījumiem, aizdevumiem (ieskaitot kredītkartes), fondiem un citiem aktīvu pārvaldīšanas veidiem; 2) pakalpojumi juridiskajām personām (*corporate banking*) – pakalpojumi korporatīvajiem klientiem, t.sk., pakalpojumu sniegšana noguldījumiem, aizdevumiem, starptautiskiem maksājumiem, kredītvēstulēm un ieteikumiem saistībā ar apvienošanas un sabiedrību iegūšanu; 3) finanšu pakalpojumi (*financial market services*) – akciju un obligāciju, derivatīvu, forex, valūtas tirdzniecība u.c.. Saskaņā ar jaunāko Eiropas Komisijas praksi kā atsevišķs sektors tiek izdalīts faktoringa (*factoring*)² – apgrozāmo līdzekļu kreditēšana pret debitoru parādiem. Pēc būtības tas ir pakalpojums, kas radīts uzņēmumu naudas plūsmas uzlabošanai un kura pamatā ir naudas prasījuma (debitora parāda) nodošana faktoringa uzņēmumam, saņemot tūlītēju apmaksu³.

Tāpat Konkurences padome uzskata, ka papildus no pieprasījuma puses kā atsevišķs konkrētais tirgus ir uzskatāms arī valsts fondēto pensiju pakalpojumu tirgus.

Vērtējot banku pakalpojumu tirgu no piedāvājuma puses, Konkurences padome uzskata, ka to var sadalīt šādos tirgus segmentos: 1) noguldījumu tirgus segments; 2) izsniegto kredītu tirgus segments; 3) faktoringa pakalpojumu tirgus segments; 4) līzings pakalpojumu tirgus segments; 5) valsts fondēto pensiju pakalpojumu tirgus segments u.c. segmentos, atkarībā no attiecīgas bankas sniegtajiem pakalpojumiem.

Saskaņā ar Ziņojumā sniegto informāciju va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” un a/s „Parex banka” ir universālas bankas, kuru pakalpojumu klāstā ir šādi produkti: 1) dažādi aizdevumi (komerc kredīti, hipotekārie un patēriņa aizdevumi, overdrafti u.c. Va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” piedāvā arī specializētos kredītus valsts un Eiropas Savienības atbalsta programmās, piemēram, aizdevumus strauji augošiem uzņēmumiem un uzņēmējdarbības uzsācējiem); 2) noguldījumi (termiņnoguldījumi, krājkonti, pieprasījuma noguldījumi); 3) norēķinu pakalpojumi (nacionālie un starptautiskie naudas pārskaitījumi, skaidras naudas iemaksas un izmaksas, darījumu konti, čeki u.c.); 4) maksājumu kartes (debitkartes un kredītkartes), kā arī citi bankas pakalpojumi.

Apvienošanās dalībnieku saistītie uzņēmumi SIA „Hipolīzings” un SIA „Parex līzings un faktoringa” klientiem piedāvā līzings (operatīvais un finanšu līzings) un faktoringa pakalpojumus. Līzings pakalpojumi tiek piedāvāti vieglo un kravas automašīnu, lauksaimniecības tehnikas, kā arī citu transporta līdzekļu un iekārtu iegādei.

Ziņojuma iesniedzējs norādīja šādus tirgus dalībnieku apvienošanās rezultātā ietekmētos konkrētās preces tirgus: noguldījumu tirgus, kreditēšanas tirgus, faktoringa un līzings tirgus. Kā konkrētais ģeogrāfiskais tirgus tika norādīta Latvijas Republikas teritorija.

Ņemot vērā augstāk minēto, kā arī to, ka va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” un a/s „Parex banka” apvienošanās ir viens no pasākumiem, ko Latvijas Republika īsteno finanšu krīzes programmas pārvarēšanas plāna ietvaros, un paredz īslaicīgu akciju nodošanu va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” īpašumā, lai nodrošinātu valsts ieguldījumu a/s „Parex banka”, Konkurences padome secina, ka par konkrētās preces tirgu šīs lietas ietvaros tiek

² Eiropas Komisijas 01.10.2008. lēmums lietā Nr.COMP/M.5296 „Deutsche Bank/ ABN AMRO ASSETS” [<http://ec.europa.eu>].

³ [<http://lda.lv/faktorings/kas.html>] – Latvijas Līzings devēju asociācijas mājas lapa.

definēts banku pakalpojumu sniegšanas tirgus, vērtējot to segmentus no piedāvājuma puses. Par konkrēto ģeogrāfisko tirgu šīs lietas ietvaros tiek definēta Latvijas Republikas teritorija, jo banku pakalpojumu sniegšanas tiesiskais regulējums visā Latvijas teritorijā ir vienāds, tāpat arī dabiskās un valstiskās barjeras ienākšanai tirgū ir pietiekami līdzīgas visiem tirgus dalībniekiem. Konkurences padome norāda, ka citās lietās, pastāvot citiem lietās apstākļiem, konkrētais tirgus var tikt definēts savādāk.

5. Apvienošanās izvērtēšana

Ziņojumā ir norādīts, ka 2008.gada septembra beigās Latvijas Republikā banku pakalpojumus sniedz 21 banka un piecas ārvalstu banku filiāles, kā arī Eiropas Ekonomikas zonas valstīs reģistrētas kredītiestādes vai to filiāles, kas iesniegušas pieteikumu Finanšu un kapitāla tirgus komisijā.

5.1. Lai novērtētu konkurences struktūru banku sektorā, Konkurences padome salīdzināja svarīgākos banku finanšu rādītājus: aktīvus, t.sk. banku īpašumā esošo vērtspapīru portfeļa lielumu⁴, banku kapitālu un rezerves:

Tabula Nr.1 Banku aktīvi uz 2008.gada 30.septembri⁵

Nr.	Bankas nosaukums	Aktīvi, tūkst. Ls	Tirgus daļa
1.	Swedbank	5 116 737,1	22,4%
2.	Parex banka	3 137 322,8	13,8%
3.	SEB banka	2 999 816,7	13,2%
4.	Nordea Bank Finland Latvijas filiāle	2 248 401,2	9,9%
5.	DnB NORD Banka	1 947 207,4	8,5%
6.	Rietumu banka	1 197 770,2	5,3%
7.	Aizkraukles banka	1 135 362,5	5,0%
8.	Latvijas Hipotēku un zemes banka	959 547,3	4,2%
9.	UniCredit Bank	777 187,4	3,4%
10.	Latvijas Krājbanka	600 407,8	2,6%
11.	NORVIK BANKA	559 180,3	2,5%
12.	Latvijas tirdzniecības banka	521 736,5	2,3%
13.	Danske Bank filiāle Latvijā	267 718,4	1,2%
14.	GE Money Bank	265 517,5	1,2%
15.	TRASTA KOMERCBANKA	254 703,9	1,1%
16.	PrivatBank	183 606,9	0,8%
17.	Baltic International Bank	155 120,6	0,7%
18.	Latvijas Biznesa banka	132 286,2	0,6%
19.	Reģionālā investīciju banka	122 414,0	0,5%
20.	Komercbanka Baltikums	110 419,6	0,5%
21.	SMP Bank	67 612,5	0,3%
22.	Allied Irish Banks Latvijas filiāle	37 113,0	0,2%
23.	VEF banka	6 705,6	0,03%
24.	Latvijas pasta banka	4 965,9	0,02%
25.	Svenska Handelsbanken AB Latvijas filiāle	399,8	0,002%
26.	Skandinaviska Enskilda Banken Rīgas filiāle	135,9	0,001%
	Banku sektors kopā	22 809 396,9	100%

⁴ Va/s "Latvijas Hipotēku un zemes banka" un a/s "Parex banka" apvienošanās ietvaros banku īpašumā esošo vērtspapīru tirgus segments ietver centrālo valdību parāda vērtspapīrus (Latvijas un ārvalstu), pārējos vērtspapīrus (pārējo emitentu obligācijas u.c. parāda vērtspapīri ar fiksēto ienākumu; akcijas u.c. vērtspapīri ar nefiksēto ienākumu), atvasinātos finanšu instrumentus, līdzdalību sabiedrību pamatkapitālā.

⁵ <http://www.bankasoc.lv/lka/statistika/bankas/article.php?id=2738> – Latvijas Komercbanku asociācijas Banku darbības radītāji.

Saskaņā ar Tabulā Nr.1 atspoguļoto informāciju lielākais aktīvu rādītājs ir a/s „Swedbank”, kas uz 2008.gada 30.septembri veidoja 22,4% no visiem aktīviem banku sektorā kopumā. Nākamā banka pēc aktīvu lieluma ir a/s „Parex banka” (13,8%), tai seko a/s „SEB banka” (13,2%), savukārt va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” ieņem 8.vietu (4,2%) pēc aktīvu lieluma.

Saskaņā ar Konkurences padomes rīcībā esošo informāciju va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” īpašumā esošo vērtspapīru portfeļa lielumu veido (*) Ls no visu Latvijas banku īpašumā esošo vērtspapīru portfeļa lieluma⁶, savukārt a/s „Parex banka” īpašumā esošo vērtspapīru portfeļa lielumu veido (*) Ls.

Konkurences padome salīdzināja banku rīcībā esošo kapitālu un rezerves:

Tabula Nr.2 Banku kapitāls un rezerves uz 2008.gada 30.septembri⁷

Nr.	Bankas nosaukums	Kapitāls un rezerves, tūkst. Ls
1.	Swedbank	578 599,5
2.	SEB banka	279 968,8
3.	Parex banka	208 178,2
4.	DnB NORD Banka	156,347,4
5.	Rietumu banka	128 886,8
6.	Aizkraukles banka	84 009,8
7.	NORVIK BANKA	62 106,7
8.	Latvijas Hipotēku un zemes banka	59 821,0
9.	UniCredit Bank	50 207,4
10.	Latvijas Krājbanka	41 832,5
11.	Latvijas Tirdzniecības banka	39 854,8
12.	TRASTA KOMERCBANKA	35 473,2
13.	GE Money Bank	30 467,3
14.	Latvijas Biznesa banka	19 339,5
15.	Komercbanka Baltikums	18 751,6
16.	Reģionālā investīciju banka	15 532,2
17.	PrivatBank	14 837,5
18.	Baltic International Bank	12 285,8
19.	SMP Bank	7 617,0
20.	Latvijas pasta banka	4 965,9
21.	VEF banka	4 307,3
22.	Allied Irish Banks Latvijas filiāle	*
23.	Danske Bank filiāle Latvijā	*
24.	Nordea Bank Finland Latvijas filiāle	*
25.	Skandinaviska Enskilda Banken Rīgas filiāle	*
26.	Svenska Handelsbanken AB Latvijas filiāle	*
	Banku sektors kopā	1 861 535,6

* - Ārvalstu banku filiāļu kapitāls nav nodalīts

Tabulas Nr.2 dati norāda uz to, ka a/s „Swedbank” ir lielākais kapitāla apjoms salīdzinot ar pārējām komercbankām. A/s „Parex banka” ir trešā pēc kapitāla lieluma, savukārt va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” ieņem 8.vietu.

⁶ Saskaņā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas statistikas datiem kopējais banku īpašumā esošo vērtspapīru portfeļa lielums uz 2008.gada 30.septembri veidoja 1 651 587 tūkst. Ls. [www.fktk.lv].

⁷ <http://www.bankasoc.lv/lka/statistika/bankas/article.php?id=2738> – Latvijas Komercbanku asociācijas Banku darbības radītāji.

Izvērtējot augstāk aprakstītos finanšu rādītājus, Konkurences padome secina, ka Latvijas banku sektorā ir pārstāvētas vairākas spēcīgas bankas, no kurām vislabākie aktīvu un kapitāla lieluma rādītāji ir a/s „Swedbank”, kas gandrīz divreiz pārsniedz nākamā spēcīgākā konkurenta rādītājus.

5.2. Konkurences padome, vērtējot va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” un a/s „Parex banka” apvienošanās ietekmi uz konkurenci, analizēja šādus būtiskākos banku pakalpojumu sniegšanas tirgus segmentus: banku sniegtie noguldījumu pakalpojumi, kredītēšanas pakalpojumi, līzings un faktoringa pakalpojumi, kā arī valsts fondēto pensiju pakalpojumi:

Tabula Nr.3 Noguldījumi bankā uz 2008.gada 30.septembri⁸

Nr.	Bankas nosaukums	Noguldījumi, tūkst. Ls	Tirgus daļa
1.	Parex banka	1 938 051,9	19,2%
2.	Swedbank	1 685 919,5	16,7%
3.	SEB banka	1 241 437,1	12,3%
4.	Aizkraukles banka	873 306,0	8,6%
5.	Rietumu banka	837 383,1	8,3%
6.	Latvijas Krājbanka	495 405,7	4,9%
7.	Latvijas Tirdzniecības banka	439 257,1	4,3%
8.	DnB NORD Banka	407 880,0	4,0%
9.	Nordea Bank Finland Latvijas filiāle	391 809,0	3,9%
10.	NORVIK BANKA	371 174,9	3,7%
11.	Latvijas Hipotēku un zemes banka	274 054,3	2,7%
12.	GE Money Bank	210 399,9	2,1%
13.	TRASTA KOMERCBANKA	180 449,8	1,8%
14.	UniCredit Bank	137 378,4	1,4%
15.	Baltic International Bank	136 434,6	1,3%
16.	PrivatBank	133 700,4	1,3%
17.	Latvijas Biznesa banka	95 784,8	0,9%
18.	Reģionālā investīciju banka	82 314,0	0,8%
19.	Komercbanka Baltikums	72 009,8	0,7%
20.	SMP Bank	54 771,1	0,5%
21.	Danske Bank filiāle Latvijā	50 702,6	0,5%
22.	VEF banka	2 276,9	0,02%
23.	Svenska Handelsbanken AB Latvijas filiāle	108,6	0,001%
24.	Allied Irish Banks filiāle Latvijā	0,0	-
25.	Skandinaviska Enskilda Banken Rīgas filiāle	0,0	-
26.	Latvijas pasta banka	0,0	-
	Banku sektors kopā	10 112 009,2	100%

Vērtējot tirgus dalībnieku tirgus daļas uz 2008.gada 30.septembri noguldījumu tirgus segmentā, konstatējams, ka a/s „Parex banka” ir lielākā tirgus daļa – 19,2% banku sektorā kopumā; nākamā ir a/s „Swedbank”, kuras noguldījumu apjoms veido 16,7% un a/s „SEB banka” ar 12,3% noguldījumu apjomu. Va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” tirgus daļa noguldījumu tirgus segmentā veido 2,7% un tā ieņem 11.vietu.

Tabula Nr.4 Banku izsniegtie kredīti uz 2008.gada 30.septembri⁹

⁸ <http://www.bankasoc.lv/lka/statistika/bankas/article.php?id=2738> – Latvijas Komercbanku asociācijas Banku darbības radītāji.

Nr.	Bankas nosaukums	Izsniegtie kredīti, tūkst. Ls	Tirgus daļa
1.	Swedbank	4 391 895,0	26,4%
2.	SEB banka	2 392 729,2	14,4%
3.	Nordea Bank Finland Latvijas filiāle	2 009 466,2	12,1%
4.	Parex banka	1 895 317,9	11,4%
5.	DnB NORD Banka	1 688 186,7	10,1%
6.	Latvijas Hipotēku un zemes banka	717 580,0	4,3%
7.	Aizkraukles banka	683 873,2	4,1%
8.	UniCredit Bank	618 761,4	3,7%
9.	Rietumu banka	600 294,9	3,6%
10.	NORVIK BANKA	351 875,2	2,1%
11.	Latvijas Krājbanka	341 032,4	2,0%
12.	Danske Bank filiāle Latvijā	222 477,0	1,3%
13.	GE Money Bank	214 065,5	1,3%
14.	TRASTA KOMERCBANKA	123 644,8	0,7%
15.	PrivatBank	114 990,2	0,7%
16.	Reģionālā investīciju banka	75 564,2	0,5%
17.	Latvijas Biznesa banka	65 022,8	0,4%
18.	Baltic International Bank	42 898,7	0,3%
19.	SMP Bank	41 871,5	0,3%
20.	Komercbanka Baltikums	36 928,8	0,2%
21.	Allied Irish Banks Latvijas filiāle	28 108,2	0,2%
22.	VEF banka	2 024,1	0,01%
23.	Svenska Handelsbanken AB Latvijas filiāle	214,7	0,001%
24.	Latvijas tirdzniecības banka	183,8	0,0%
25.	Skandinaviska Enskilda Banken Rīgas filiāle	0,0	-
26.	Latvijas pasta banka	0,0	-
	Banku sektors kopā	16 659 006,50	100%

Lielākā tirgus daļa izsniegto kredītu pakalpojumu tirgus segmentā ir a/s „Swedbank”, kura saskaņā ar Tabulā Nr.4 sniegtajiem datiem uz 2008.gada 30.septembri veidoja 26,4% un a/s „SEB banka” ar 14,4%. A/s „Parex banka” ieņem 4.vietu pēc izsniegto kredītu apjoma (11,4%), savukārt va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” – 6.vietu (4,3%).

Saskaņā ar Ziņojumā sniegto informāciju 2007.gadā kopīgie dati par līzinga un faktoringa portfeli ir šādi:

Tabula Nr.5. Latvijas līzinga devēju asociācijas galvenie rādītāji, tūkst.Ls 2007.gadā

Rādītājs	2007.gads, tūkst. Ls
Līzinga portfelis	1 640 901
Faktoringa portfelis	159 751
Līzinga un faktoringa apgrozījums	2 116 010

SIA „Hipolīzings” tirgus daļa 2007.gada decembrī līzinga pakalpojumu tirgū veidoja 5,8%; faktoringa pakalpojumu tirgū – 1,8%; līzinga un faktoringa kopējā tirgū – 5,4%. SIA „Parex līzings un faktoringa” tirgus daļa 2007.gada decembrī līzinga pakalpojumu tirgū veidoja 5,4%; faktoringa pakalpojumu tirgū – 0,5%; līzinga un faktoringa kopējā tirgū – 5%.

Tāpat Ziņojumā tika norādīts, ka vērtējamā apvienošanās neietekmēs Valsts fondēto pensiju ieguldījumu plānu, jo a/s „Ieguldījumu pārvaldes sabiedrība „Hipo Fondi””

⁹ <http://www.bankasoc.lv/lka/statistika/bankas/article.php?id=2738> – Latvijas Komercbanku asociācijas Banku darbības rādītāji.

ieguldījumu plānu tirgus daļa ir nebūtiska: neto aktīvu vērtība veido 6 262 tūkst. Ls jeb 1% no kopējā apjoma; dalībnieku skaits ir 17 877 jeb 2% no kopējā skaita. Savukārt a/s „Parex Asset Management” tirgus daļa šajā segmentā ir šāda: neto aktīvu vērtība veido 91 555 tūkst. Ls jeb 21% no kopējā apjoma; dalībnieku skaits ir 216 091 jeb 20% no kopējā skaita.

Ziņojumā ir norādīts, ka atbilstoši Eiropas Komisijas sākotnējiem priekšlikumiem valsts atbalsta sniegšanai a/s „Parex banka” finanšu situācijas stabilizācijas ietvaros tās darbība jāturpina un jāattīsta, taču tās izaugsme nav jāstimulē tādējādi, lai tā iegūtu priekšrocības attiecībā pret citiem tirgus dalībniekiem. Lai to neveicinātu, finanšu sistēmas stabilizācijas apņemšanās plāns, kura sastāvdaļa ir a/s „Parex banka” akciju iegūšana va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” īpašumā, nevar būt ilgtermiņa. Līdz ar to saskaņā ar Ziņojumā sniegto informāciju netiek paredzēta a/s „Parex banka” integrēšana va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka”. Filiāles un klientu apkalpošanas centri netiks apvienoti, tiek plānots uzturēt tās kā pilnīgi atsevišķas saimnieciskas vienības ar nodalītu vadību, finanšu uzskaiti un biznesa plānu.

Augstāk minētais ir nostiprināts arī Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 10.11.2008. lēmumā Nr.163 (*).

Konkurences padome secina, ka par lielākajiem tirgus dalībniekiem banku pakalpojumu sniegšanas tirgū ir uzskatāmi a/s „Swedbank”, a/s „SEB banka”, a/s „Parex banka”, a/s „DnB NORD banka”, *Nordea Bank Finland* Latvijas filiāle, to vidū īpaši spēcīgs tirgus dalībnieks ir a/s „Swedbank”.

Ņemot vērā augstāk minēto, Konkurences padome konstatē, ka apvienošanās rezultātā neveidojas dominējošais stāvoklis, kā arī netiks būtiski samazināta konkurence noguldījumu, izsniegto kredītu, līzīngā un faktoringā, kā arī valsts fondēto pensiju pakalpojumu tirgus segmentā.

5.3. Ieguldījumu līgums, kas paredz va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” un a/s „Parex banka” apvienošanās, tika noslēgts, ņemot vērā Eiropas Komisijas 2008.gada 25.oktobra vadlīnijas par valsts palīdzības noteikumu piemērošanas pasākumiem attiecībā uz finanšu institūcijām kontekstā ar pašreizējo globālo finanšu krīzi (turpmāk tekstā – Vadlīnijas). Vadlīniju mērķis ir dot dalībvalstīm vispārīgus norādījumus, veicot nacionālā mēroga pasākumus, kas vērsti uz finanšu krīzes pārvarēšanu, lai nerastos nevajadzīgi traucējumi konkurencei starp finanšu iestādēm. Vadlīnijas nosaka, ka „(...) valsts atbalsts nedrīkst pārsniegt to, kas ir noteikti vajadzīgs, lai sasniegtu tā likumīgo mērķi, (...) ir jānovērš vai pēc iespējas jāsamazina konkurences traucējumi, un pienācīgi ņemot vērā pašreizējos apstākļus, visiem vispārīgajiem atbalsta pasākumiem ir jābūt 1) mērķtiecīgiem, lai ar tiem varētu efektīvi sasniegt mērķi novērst nopietnus traucējumus tautsaimniecībā; 2) samērīgiem ar radušos problēmu, nepārsniedzot to, kas ir vajadzīgs šā rezultāta sasniegšanai; un 3) veidotiem tā, lai līdz minimumam samazinātu negatīvo papildu ietekmi uz konkurentiem, citām nozarēm un citām dalībvalstīm”¹⁰. Turklāt saskaņā ar Vadlīniju 24.punktu „(...) Komisija uzskata, ka, lai noteiktu jebkuras vispārīgas shēmas [valsts atbalsta pasākumu] saderību, dalībvalstis ik pēc sešiem mēnešiem veic to elementu pārskatīšanu, kas ietver pamatojumu tam, ka tiek turpināta shēmas piemērošana, un iespējamus pielāgojumus atbilstoši situācijai finanšu tirgos. Šīs pārskatīšanas rezultāti būs jāiesniedz Komisijai. Ja tiek nodrošināta minētā regulārā pārskatīšana, shēmas apstiprināšana principā var attiekties uz laikposmu, kas pārsniedz sešus mēnešus un ilgst līdz diviem gadiem. Saņemot Komisijas apstiprinājumu, to var vēl pagarināt uz tik ilgu laiku, cik tas ir nepieciešams sakarā ar krīzi finanšu tirgos. Ja shēma ļauj turpināt garantijas, lai segtu attiecīgos aizdevumus, līdz termiņam, kas ir vēlāks par shēmas termiņu, būs vajadzīgi papildu aizsardzības pasākumi, lai

¹⁰ „Valsts atbalsta noteikumu piemērošana pasākumiem, kas veikti attiecībā uz finanšu iestādēm saistībā ar pašreizējo globālo finanšu krīzi”, 15.punkts (Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis 25.10.2008. C 27C 8.-14.lpp.).

novērstu pārmērīgus konkurences traucējumus (...)”¹¹. Tātad, lai samazinātu iespējamo negatīvo efektu uz konkurenci finanšu pakalpojumu tirgū, sniedzot valsts atbalstu kādai konkrētai finanšu iestādei, Eiropas Komisija ierobežo valsts atbalsta pasākumu veikšanas maksimālo termiņu ar diviem gadiem, norādot arī uz iespējamību to pagarināt, atsevišķi paredzot aizsardzības pasākumus.

Izvērtējot Ieguldījumu līguma 11.punktā ietvertos valsts atbalsta izmantošanas ierobežojumus, Konkurences padome secina, ka tie pēc savas būtības ir vērsti uz valsts atbalsta pasākumu iespējamās negatīvas ietekmes uz konkurenci banku pakalpojumu sniegšanas tirgū ierobežošanu un samazināšanu, atbilstoši Vadlīnijās noteiktajam. Tāpat Konkurences padome secina, ka stabilizācijas plāns ir vērsts uz konkurences saglabāšanu Latvijas banku sektora tirgū, nodrošinot Latvijas rezidentiem piederošai bankai līdzīgas iespējas ar Latvijas tirgū strādājošām ārvalsts akcionāriem piederošām bankām, par kuru atbalstu paziņojušas attiecīgās ārvalsts valdības. Līdz ar to Konkurences padome uzskata, ka va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” un a/s „Parex banka” apvienošanās neradīs negatīvas sekas banku pakalpojumu sniegšanas tirgū; tāpat apvienošanās rezultātā nerodas un nenostiprinās dominējošais stāvoklis, un netiks būtiski samazināta konkurence kreditēšanas, noguldījumu, līzīngā un faktoringa tirgus, kā arī valsts fondēto pensiju pakalpojuma tirgus segmentā, un atbilstoši Konkurences likuma 16.panta ceturtajai daļai apvienošanās ir atļaujama.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 5.punktu, 15.panta pirmās daļas 3.punktu un otro daļu, 16.panta pirmo un ceturto daļu, Konkurences padome

nolēma:

atļaut va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” un a/s „Parex banka” apvienošanos, kas paredzēta va/s „Latvijas Hipotēku un zemes banka” iegūstot izšķirošu ietekmi a/s „Parex banka”.

Saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no šā lēmuma spēkā stāšanās dienas.

(*) – Ierobežotas pieejamības informācija

Priekšsēdētāja v.i.

R.Jonītis

¹¹ „Valsts atbalsta noteikumu piemērošana pasākumiem, kas veikti attiecībā uz finanšu iestādēm saistībā ar pašreizējo globālo finanšu krīzi”, 15.punkts (Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis 25.10.2008. C 27C 8.-14.lpp.).